

„Produced by some chemical waste and cum“:¹ TOMMY €A\$H ja „postsovetlikkuse“ tähendustamise idee

Matthias Pasdzierny

Eestist pärit räppar Tommy Cash on juba mõnda aega olnud festivalidel ja sotsiaalmeedia platvormidel, nagu Instagram või VK, ka rahvusvaheliselt väga menukas. Ta ise nimetab oma stiili „postsovetlikuks räpiks“. Kuid mida peab ta sellise žanrimääratlusega silmas? Ja kas sellele on võimalik leida laiemaid kontekste, näiteks Eesti ja Ida-Euroopa ajalooline taust alates 1989. aastast, või ka popmuusika ja eelkõige hip-hopi üldised ajaloolised ja hetkesuundumused? Et nendele küsimustele vastata, tuleb kõigepealt analüüsida Tommy Cashi enda lansseeritud narratiivi omaenda biograafia, multietnilise päritolu ja sotsialisatsiooni kohta Kopli agulis Tallinnas. Sellest selgub, et Cash peab oluliseks toonitada oma identiteedi „hübriidsust“, mis koosneb „eesti“, „vene“ ja „rahvusvahelisest“ osast, juba ainuüksi mis puudutab erinevate keelte kasutamist. Uurides järgnevalt mõningaid tema avaldatud laule ja muusikavideoid ning enesestilisatsiooni staarisiku Tommy Cashina, võib leida paralleele Eminemi „valgenahalisuse tähendustamise“ (*signifying whiteness*; Kajikawa 2009) artististrateegiaga. Eminem karikeeris oma nõrka positsiooni valge räpparina 1990ndate USA mustanahaliste hip-hopi kogukonnas parodistliku liialduse abil (sealjuures olid ta „käsitööoskused“ muusikuna kõrgelt tunnustatud) ja muutis subkultuuri kontekstis nõrga tunnuse sel viisil eeliseks. Seda praktikat jätkavad praegu ühtaegu polariseerivad ja samas mõjukad kooslused, nagu Lõuna-Aafrika *rap-rave-act* Die Antwoord. Ka nemad karikeerivad keskkonnas, mida kujundavad endiselt tugevasti segregatsioon või selle järelmõjud, kunstiliste vahenditega selgelt „valge inimrämpsuga“ (*white trash*) seonduvaid tunnuseid (mood, tätoveeringud, keel) ja tõlgivad need erakordselt provokatiivsesse ja ka rahvusvaheliselt arusaadavasse esteetikasse. Sellal aga kui Eminem küll markeerib „musta-“ või „valgenahalist“ kuuluvust äärmuslikul viisil, seda liialdatult kujutades, kuid põhimõtteliselt õonestamata, on praeguste artistide, nt. Die Antwoordi eesmärk pigem identiteedikontseptide hübriidsuse ja voolavuse väljatoomine. Kasutatud „rämpsu“-elemendid toimivad sealjuures ennekõike sisu generaatoritena, sisu, mis on lavastatud radikaalselt maitsepiire ja ühiskondlikke tabusid riivavana ja on üldjuhul eelkõige visuaalselt markantne, esitlemaks seda tänapäevaste staarisikute konstrueerimise jaoks keskses sotsiaalmeedia kanalites. Sellesse konteksti paigutub ka Tommy Cash. Tema puhul pole siiski keskne mitte rassikategooriade käsitamise küsimus. Hoopis „postsovetlikkuse“ aspekti ümber keerleb tema mäng identiteetide, klišeede ja omistustega, nagu ta ise on intervjuudes korduvalt maininud. Nii kannab ta „valge rämpsu“ kontseptsiooni üle idaeuroopa või postsovetliku gopniku mehelikkusestereotüübile ja teeb koostööd vene artistidega nagu reivibänd Little Big. Analoogselt Eminemiga esitletakse sealjuures enda popkultuurilist identiteeti – antud juhul idaeuroopa või postsovetlike artistide oma, kes väidetavalt järgivad üksnes lääne eeskujusid – selle klišeelikus karikatuurisuses vastupidi eriti produktiivse, originaalse ja autentsena. Samas aga jätab Cash nii nagu Die Antwoordki küsimuse oma kuuluvuse kohta õhku ja orienteerub eelkõige rahvusvahelisele publikule. Nii nimetab ta selgelt lääne ja eelkõige USA eeskujusid (Cash ise mainib sealjuures mh. Kanye Westi) ja teeb ikka jälle koostööd näiteks Suurbritannia artistidega või (ühes aktuaalsemaist projektidest) Saksa kooslusega Modeselektor (kellel on idasakslastena [Ossi] samas endal postsovetlik taust). Tugevalt slaavi mõjutustega ingliskeelset räppi kõrvale jättes küünib ka tema muusika postsovetlikkuse aspektist vähe esile. Parimal juhul võib siin leida teatavaid stilistilisi mõjutusi ja paralleele vene räpi noorema põlvkonnaga ja nende *witch house*’i kalduvusega. Nii on ka tema puhul peamiselt lavastus visuaalsel tasandil see, mis näiteks absurdsete fotolavastustega (Cash hobusel McDonald’s Drive By’s Tallinnas jne., vt. foto 4) või postsovetliku kulissiga vaatamänguliste videote kaudu toob esile selles suhtes märgilise stiili. Kas Cashi

¹ „Valmis tehtud keemiajäätmestest ja spermast“ (ingl. k.). Rida Tommy Cashi laulutekstist.

tuleks sealjuures mõista kui Eestis pärast 1989. aastat toimunud rahvuste uue kujundamise protsessi (*nation building*) suhtes kriitilist häält (näiteks venekeelse vähemuse hääletoruna), näib pigem küsitav. Pigem tundub tema kaudu kõnelevat postsoveti-inimeste noorem põlvkond, kes on küll üles kasvanud üleminekuajal, kuid tahavad oma postsovetlikkuse küsimusi lahendada pigem stiili ja popkultuuri territooriumil, kui et lasta endale selles vallas omistada ühetähenduslikke ja kindlaksmääratud identiteete.

Tõlkinud Anu Schaper